

Eesti Teatriliidu tegevus 2015. aastal

1. Palgaläbirääkimised TALO koosseisus Vabariigi Valitsusega töötasu alammäära kehtestamiseks 2016. aastaks, kultuuritöötajate töötasu alammäära vastavusse viimine haridustöötajate palgatasemega. Kollektiivlepingu sõlmimine Vabariigi Valitsusega.

(Riigieelarvest töötasu saavate kultuuritöötajate 2015. aasta töötasu tõus on keskmiselt 4,5 protsenti ning vastavad vahendid nähakse ette 2015.a. riigieelarves. Kultuuriministeeriumi poolt arvestatakse kokkulepitud töötasutõusuks ettenähtud lisavahendite maht asutuste poolt 2013. aastal makstud, sotsiaalmaksuga maksustatud töötasufondilt, millele on lisatud 2014. aastal eraldatud töötasutõusu vahendid. Eriharidusega kultuuritöötajate töötasu alammäär 2015.a. – mitte vähem kui 731 EUR kuus).

Palgapoliitika kujundamine Teenistujate Ametiliitude Organisatsiooni TALO poolt Eestis.

I. Võtta kõrgharidusega töötaja miinimumpalgaks, kui ta töötab kõrgharidust nõudval ametikohal, EV keskmine töötasu. Lähtekohaks on 2001. aastal Vabariigi Valitsusega kokku lepitud põhimõte, et kõrgharidusega töötaja töötasu peaks olema vähemalt Eesti keskmine töötasu. Võrdluseks, seadusega on sätestatud Riigikogu liikme palgaks neljakordne Eesti keskmine töötasu.

Põhimõtteliselt võrdlusi keskmise palgaga ja keskmise palga võtmist töötasude kujundamisel vähemalt Lääne-Euroopa riikides ei kasutata. Võrreldakse samalaadsete ametikohtade töötasusid erinevates riikides.

II. Saksamaal on võetud aluseks kõrgharidusega töötaja miinimumtöötasuks, kui ta töötab kõrgharidust nõudval ametikohal, kõrge kvalifikatsiooniga metallitöölise töötasu. Edasi lähtutakse töötasude suuruse määramisel töötaja haridusele ja kompetentsile kulutatud vahendite suurusel, millele lisatakse nn. majandusliku rentaablu protsent.

III. Määratakse kindlaks alampalk riigis ja edasi ehitatakse palgasüsteem üles eelmises punktis toodud põhimõtetele. Kehtib ka põhimõte, et kõrgemal palgatasemel oleva töötaja töötasu tõstmisel tõstetakse ka madalamate astmete töötasusid.

Töötasude süsteemid on üles ehitatud haridustaseme, kompetentsi ja oskustele neid rakendada.

2. Kultuuriministeeriumi ja TALO poolt allkirjastatud ühiste kavatsuste kokkulepe kinnitab mõlemapoolselt eesmärgiks jätkata dokumendis *Kultuuripoliitika arengusuunad 2020* eesmärkide saavutamist kultuuritöötajate miinimumtöötasude tõstmisel riigi keskmise palga tasemele.

Teatriliidule tähendab see palgamaatriksi koostamise lõpetamist, - kvalifikatsioonipõhiste e kompetentsi ja oskuspõhiste astmepalkade kokkuleppimist erialaliitude ja EETEALi ja Kultuuriministeeriumiga.

3. Vastavalt Kultuuri Kutsenõukogu 20. novembri 2014.a. koosoleku otsusele kuulutati etenduskunste tugiteenuste (v.a. jumestaja ja grimeeriija kutsed) kutse andja avaliku konkursi võitjaks Eesti Teatriliit.

Koosolek kinnitas Teatriliidu etenduskunste tugiteenuste kutseala kutsete andjaks ja esitas riiklikku kutseregistrisse kandmiseks tähtajaga aastani 2019 järgmiste kutsete osas:

I

Dekoraator – butafoor, tase 6

Kunstnik – dekorator, tase 7

II

Lavamees, tase 3

Lavameister, tase 4

Juhtiv lavameister, tase 5

III

Valgustaja, tase 4

Valgusmeister, tase 6

Valguskujundaja, tase 6

Kutsestandardite koostamisel osalejad

Dekoraator-butafoori kutsestandardi koostajad:

Sirli Bergström, Tallinna Linnateater

Külliki Falkenberg, Eesti Draamateater

Liina Laigu, RO Estonia

Jaan Mikkel, ekspert

Rein Neimar, Tallinna Linnateater

Kersti Rattus, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

Liina Unt, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

Evelin Vassar, SA NUKU

Lavameistri kutsestandardi koostajad:

Toivo Kaev, Eesti Draamateater

Tõnis Kask, Püünemeistrid OÜ

Anton Kulagin, RO Estonia

Roland Leesment, Endla teater

Jaan Mikkel, ekspert, pikaäagne Estonia teatri tehniline direktor

Liina Unt, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Valgustaja kutsestandardi koostajad:

Margus Vaigur, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, Endla teater

Anton Kulagin, RO Estonia

Rein Pruul, Balti Filmi- ja Meediakool

Olev Luhaäär, E&T OÜ (valgustehnika müük, rent, kujundus)
Taavo Kongi, Eesti Rahvusringhääling

Eesti Teatriliidu kutsekomisjoni koosseis

Eesti Teatriliidu kutsekomisjoni on püütud kaasata võimalikult lai teatrierialadega seotud isikute ring. Mõned esitatutest on kirjas varuliikmena. Kõik loetletud institutsioonid ja neid esindavad inimesed on kutsete andmisega (nüüd ja edaspidi) seotud ning vajalikud osalema komisjoni töös. Tehniliste alade juhid vahendavad otseselt tehniliste töötajate erialaga, lavastuste ettevalmistamise ja teenindamisega seotud probleeme teatrijuhtidele.

Teatritöö liikuvat eripära arvestades ei saa kõik osalised korraga kohal olla. Kuid oluline on, et vajalik informatsioon liigub ning kutsekomisjoni koosoleku otsustest on tuge teatridvaldkonna kutsete süsteemi arendamisele. **Soovime kutsesüsteemi kinnitumist teatrisüsteemi osaks, kasvatada kvalifitseeritud tehnilist tööjõudu ning aidata kaasa teatritehniliste erialade hea maine ja töötajate õiglase palga kujundamisele Eestis.**

Teatriliitu kuulub 8 erialaliitu ja ühendust ning 11. suurema etendusasutuse töötajad. Erinevatesse liitudesse ja ühendustesse kuuluvad teatritöötajad on seotud ühise eesmärgi nimel: luua kunstiliselt kõrgväärtuslikke lavatöid. Kõik lavastuse osalised, sh tehnilised töötajad, peavad olema professionaalsete oskustega ja õiglase töötasu kaudu motiveeritud. Nii sünnib üksteist toetav lavapartnerlus ning jagub erialaliselt kompetentseid tehnilisi töötajaid kõikidesse teatritesse.

Tööandjate esindajad

Raivo Põldmaa - Eesti Etendusasutuste Liidu esimees, Tallinna Linnateatri direktor

Taivo Pahmann – Rahvusoper Estonia tehnikadirektor

Toivo Kaev – Eesti Draamateatri lavastusteenistuse juht

Ene-Liis Semper - NO99 kunstiline juht, lavastaja

Roland Leesment - Endla direktor (al. 2015)

Joonas Tartu – SA NUKU juht

Töötajate / erialaspetsialistide esindajad

Rahvusoper Estonia:

Anton Kulagin - pealavameistri asetäitja. Valgustaja ja lavameistri kutsestandardite koostaja. Sooritanud valgusmeistri ja lavameistri kõrgema taseme kutseeksamid. Tehniliste Töötajate Ühenduse liige.

Eesti Draamateater:

Tauno Makke (heli- ja videoala juhataja) – Teatri Tehniliste Töötajate Ühenduse liige.

Heli- ja videoala hinnatud asjatundja.

Endla:

Liina Unt – kutsestandardite koostaja, mitme kutseeksami komisjoni liige, olnud pikemat aega õppejõuks ja koordinaatoriks Viljandi Kultuuriakadeemia etenduskunstide osakonnas. Töötanud vabakutselise teatrikunstnikuna pea kõigis Eesti teatrites, tunneb erinevate teatrite lavatehnilisi võimalusi, lavatehnika ning tehniliste töötajate erialalist taset.

Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus

Margus Vaigur - valguskujunduse spetsialist ja valguskunstnik, Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühenduse liige, kutsestandardite koostaja, eksamikomisjonide liige.

Eesti Lavastuskunstnike Liit

Maret Kukkur - Eesti Lavastuskunstnike Liidu esinaine. Kutsestandardite koostaja. Eksamikomisjonide liige. Teatri tehniliste töötajate kollektiivlepingu üks koostajatest.

Pille Jänes (varuliige) – kutse-eksamikomisjonide liige, aasta tehnilise töötaja auhinna žürii liige. Töötanud vabakutselisena erinevates teatrites, erinevate etenduspaikade visuaalne vormistaja.

Eesti Lavastajate Liit:

Peeter Raudsepp - lavastajana ja Eesti Teatriliidu juhatuse liikmena peab oluliseks tehniliste töötajate kvalifikatsiooni tõstmist, nende töötasu vastavusse viimist kõrgharidusega näitlejate, lavastajate jt esitajate töötasu miinimumnõuetega. Lavakool kui oluline lüli lavastajate koolitamisel teatrite kollektiivseks tööjõuks, mis peab lisaks erialaoskustele õpetama mõtlemist etteantud majanduslikes raamides. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Lavakunstikooli juhataja.

Koolitajate esindajad

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Eve Komissarov - teatrikunsti visuaaltehnoloogia programmijuht ja Ugala teatri kunstnik-dekoraator.

Eesti Kunstiakadeemia

Lilja Blumenfeld – stsenograafia osakonna juhataja, vabakutseline lavastuskunstnik, kutseeksami komisjonide liige.

TLÜ Balti Filmi- ja Meediakool

Elen Lotman - operaator, filmikunsti lektor, erialaliste baasoskuste ühtlustamine teatri – ja filmivaldkonna vahel.

Kutsekoja esindaja Kersti Rodes (kommunikatsioonijuht)

Muud osapooled

EV Haridus-ja Teadusministeerium - **Andres Pung**, SA **Innove** (üld- ja kutsehariduse valdkonna ja hariduse tugiteenuste kompetentsikeskus ning Euroopa Liidu toetuste vahendaja) juhatuse liige;

Rein Neimar - Teatri Tehniliste Töötajate liidu asutaja, Teatriliidu kutsekomisjoni esimees aastatel 2005-2013;

Eesti Teatriliit – **Riina Viiding**, vastutav sekretär.

Alustatakse:

1. Täienduskoolitust dekoraator-butafooridele. Kutseeksamite korraldamine.
2. Kutsenõukogu, Eesti Teatriliidu, Tehniliste Töötajate Ühenduse ja Eesti Etendusasutuste Liidu esindajate kohtumine aruteluks ja kokkuleppeks:
 - 1) teatri tehniliste töötajate ametinimetuste ühtlustamiseks;
 - 2) kutse kvalifikatsioonile vastavate töötasu määrade kinnitamiseks.

3. Tehniliste erialade töötasu süsteemi koostamine teatritöötajate palgamaatriksi ühe osana koostöös Eesti Etendusasutuste Liiduga.

Teatri Tehniliste Töötajate Ühendusele (taasloodi 2014. aastal) oleme abiks:

1. Alustatakse tehniliste töötajate infoportaali koostamist, tehniliste töötajate töökohtadega seotud informatsiooni (vabad töökohad, täiendusõpe, seminarid, kandideerimine projektidesse jne) kogumist.
2. Alustatakse virtuaalse teatritehnilise infokeskkonna (keskkond hõlmab teatritehniliste valdkondade kaupa hästistruktureeritud ülesehitusega mitmesugust teavet veebikeskkonnas, et asjast huvitatutel oleks võimalus end tehnilise arenguga kursis hoida) loomist. Eeldus on, et see keskkond täieneb tehniliste entusiastide abil ja toel.

Juhatusse valiti Roland Leesment (esimees, Endla teater), Margus Vaigur (aseesimees, Viljandi KA, Endla teater), Külli Root (aseesimees, RO Estonia), Villu Teder (SA NUKU), Kadri Varblane (Eesti Draamateater), Tauno Makke (Eesti Draamateater), ja Leiger Mets (Rakvere teater).

4. Teatri aastaauhindade žüriide koosseisude kinnitamine ETL juhatuse poolt 2015 ja 2016. aastaks. Ligi 50 žüriiliikme töö käivitamine ning aastaringne koordineerimine alates jaanuarist 2015.

Teatri aastaauhindade statuudis on tehtud muudatus. ETL juhatuse otsusega detsembrist 2013. Varasemalt välja antud kahe sõna-, muusika-, balleti- ja tantsulavastuse eriauhinna asemel antakse välja nende žüriide otsustuste kohaselt kaks ühisauhinda, ehk kaasaegse etenduskunsti auhinda.

Viimastel aastatel on kasvanud nende lavastuste hulk, mida me statistikas nimetame mitmeliigilavastusteks ehk lavastused, kus on üsna võrdselt kasutatud nii sõna, liikumist kui muusikat. 2012. aastal oli selliseid lavastusi 32, varasematel alla kümne. Lisaks eristame eelmisest aastast statistikas nuku- ja objektiteatri lavastusi. Neid on kümne ringis. Samas on pea kõigi nendegi lavastuste puhul siiski üks peamine väljendusvahend (sõna, liikumine või muusika).

Esimene küsimus: miks mõned neist lavastustest kõigi žüriide huvialast välja jäävad?

Peamiselt seetõttu, et žüriid vaatlevad oma huviala üsna kitsalt, st sama kitsalt kui kümme ja enam aastat tagasi, samas kui piirid teatriliikide vahel on vahepeal hägustunud. Seda olukorda saab lahendada ühelt poolt žürii koosseise kokku pannes, teisalt žüriide vahelist koostööd parandades.

Sõnalavastuste ja muusika, tantsu- ja balletilavastuste eriauhindade ehk etenduskunside ühisauhinna statuut (antakse välja alates 2015. aastast, 2014. a. teatriloomingu eest).

Auhindade eesmärgiks on tunnustada teatriliike (sõna-, tantsu-, muusikateatrit) põimivaid lavastusi, mis oma otsingulisuses avardavad teatrikunsti väljendusvahendeid. Kahele auhinnale nomineeritakse nii lavastusi kui nende autoreid ja esitajaid.

Iga aastaauhinna žürii esitab 1. märtsiks kuni kaks nominenti, millest teeb valiku aastapremiate **žürii**, kuhu kuulub kaks liiget sõnalavastuste, muusikalavastuste, tantsulavastuste ja balletilavastuste žüriist.

5. Teatriauhindade tellimine, väljaandmine ja üleandmine 27. märtsil 2015 RO Estonia.

6. Balti Teatri Festivali formaadi muutmine. Aastal 2000 vastu võetud ja 2009. a. uuendatud Balti Teatريفestivali statuut sõnastab festivali eesmärgi järgmiselt:

„Balti riikide rahvusdramaturgiate tutvustamine; Eesti, Läti ja Leedu dramaturgide, tõlkijate ja teatrite vaheliste kontaktide arendamine; teatrite stimuleerimine Balti riikide dramaturgia vastastikuseks lavastamiseks; lavastusmeeskondade vahetamine.“

Prægusel kujul ei esinda festival enam piisavalt mitmekülgset kolme riigi omadramaturgias toimuvat. Samuti kannatab külalisetenduste puhul sageli lavastuste kunstiline tase. Erialainimeste kokkusaamiskohana ei ole festivali senine formaat end samuti õigustanud, sest (paljuski ka majanduslikest oludest sõltuvalt) trupid on kohal üksnes oma etenduse mängimiseks ja teiste lavastusi ei nähta, seltskondlikku suhtlust ei teki.

Juhatus otsustas:

BTFi traditsiooni võiks jätkata showcase'i formaadis, nii et igal aastal näitab üks riik kuni kuut omadramaturgia lavastust, mida kutsutakse vaatama senisest rohkearvulisemad delegatsioonid naaberriikidest. Taolise süsteemi eelised olemasoleva ees on järgmised:

- *Festival annab kolme aasta lõikes oluliselt läbimõelduma ja representatiivsema ülevaate Eesti, Läti ja Leedu uuemast dramaturgiast. Lavastustega on nende koduriigis lihtne siduda ka kohtumisi autorite/dramaturgidega, ettelugemisi jms.*
- *Festivali korraldamine on rahalises mõttes ressursisäästlikum.*
- *Kuna lavastusi on võimalik vajadusel vaadata nende koduteatris, on tagatud etenduste tehniline kõrgtase.*

I. Pöörduda Läti ja Leedu kultuuriministrite ning teatriliitude esimeeste poole ettepanekuga festivali vormi muutmiseks. Nõusolevate vastuste korral asuda uueformaadilist festivali korraldama juba 2015. a sügisel, mil festivali põhikirja järgi on võõrustajaks Eesti riik.

II. Teha ettepanek festivali sisulise programmi koostamiseks nii 2015. aastal kui ka edaspidi Eesti Teatri Agentuurile, kelle jaoks on rahvusdramaturgia tutvustamine oluline põhikirjaline tegevus.

III. Teha ettepanek Sihtasutusele Eesti Teatri Festival vastutada omadramaturgia festivali korraldusliku poole eest.

Kokkuvõtvalt pakume, et festival jätkuks selliselt, et üks kord 3 aasta järel kutsuks iga riik endale 3-4 päevaks külla 15-liikmelised delegatsioonid naabrite juurest. Iga riigi poolt võiks olla esindatud nii dramaturgid, tõlkijad, teatrijuhid, lavastajad, kriitikud kui näitlejad. Nende päevade jooksul näidataks kuni 6 rahvuslikul dramaturgial põhinevat lavastust, pidades peaeesmärgiks dramaturgilise materjali lavastamisperspektiivi naabrite juures. Võimalusel oleksid enne saadetud (lisaks etenduste sünkroontõlkele) nende näidendite tõlked inglise või vene keeles. Kohtumise käigus tutvustaks iga riik ettekannete, tõlgete ja videomaterjalide abil viimase aasta jooksul toimunud kodumaises dramaturgias ja teatrielus. Etendustele järgneksid lavastuste tagasisidet andvad arutelud külaliste ja trupi osavõtul. Lisaks võiks korraldajariik kutsuda sellist *showcase*'i vaatama ka külalisi mujalt. Korraldajate kanda jääksid külaliste majutamine, transport ja teatripiletid. Sõit jääks (nagu ka praegu) külalise kanda.

Uuendused tuleks kooskõlastada ja ellu viia alates 2015. aastast, mil BTF-i korraldamise kohustus lasub Eestil.

7. Kirjastamine Kultuurkapitali toel.

I. Aastaraamatu Teatrielu 2014 väljaandmine koos Eesti Teatri Agentuuriga. Sisuosa koostajad Kristel Pappel ja Ott Karulin; kroonikaosa Tiia Sippol, Eesti Teatri Agentuur.

II. Koguteose „Eesti teater 1965–1985” I osa väljaandmine. Autorite kollektiiv *prof. emer.* Lea Tormise juhtimisel. Teos antakse välja koostöös Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Underi ja Tuglase Kirjanduskeskusega.

III. Richard Schechneri „Sissejuhatus etenduskunstidesse” väljaandmine koostöös Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ja Ameerika Suursaatkonnaga.

IV. „Draamateatri unustatud mehed - Andres Särev“ väljaandmine. Autorid Inna Taarna, Iivi Lepik;

V. Eesti Teatri Biograafilise Leksikoni 2. täiendatud väljaande koostamine autoriõigusealases koostöös MTÜ-ga Eesti Entsüklopeedia. Leksikoni peatoimetaja Luule Epner, tegevtoimetaja Ene Paaver. Projekti lõppvariantiks on kogutud materjali esitamine elektroonilise andmebaasina, teatriportaalina veebikeskkonnas Teatriliidu kodulehel aadressil www.teatriliit.ee.

VI. Sarjas „Eesti teatrilugu. Teatrikoolid“. Kogumik „ENSV Teatriühingu õppestudio“ väljaandmine. Autorid Anne Tuuling ja Anne Margiste.

8. Kolme kalmistu (Metsakalmistu, Siselinna kalmistu Tallinnas ja Raadi kalmistu Tartus) hooldamine Kultuurkapitali abiga. Metsakalmistu laiendamisprojekti ja projektikohase töö tellimine.

9. Koolimäe loomemaja projekti edasiarendamine koostöös Kultuuriministeeriumiga. Renoveerimisprojekti korrigeerimine, planeeritud mahtude muutmine koostöös arhitektuuribürooga ESPLAN.

10. Liikmetele tervisetoe tuse jagamine Kultuurkapitali toetusel.

11. Liikmete juriidiline nõustamine.

12. Tööõigusseminari korraldamine Teatriliidu liikmetele.

13. Teatriliidu Gildi töös hoidmine. Teatriliidu Gild asutati 2012. Gild tegeleb loovisiku raamatupidamise ja Maksuametiga, maksab maksud, kindlustades seeläbi loovisiku sotsiaalsed garantiid. Sõlmib kolmepoolse lepingu Teatri, Loovisiku ja Gildi vahel.

14. Senioride Ühenduse tegevuse koordineerimine. Toetuste väljamaksmine, ürituste korraldamine, jne.

15. Teatriliidu registri pidamine ja täiendamine.

16. Sise- ja väliskommunikatsioon. Kodulehe, mailinglisti ja sotsiaalmeedia kaudu liikmete teavitamine, koolitusinfo levitamine, tööpakkumiste ning teatrite ja teiste koostööpartnerite pakkumiste vahendamine. Suhtlus koostööpartneritega (läbirääkimised, kinnitused, uuendused). Ajakirjanduse informeerimine olulistest sündmustest.

17. Teatriliidu maja pidamine, välja rentimine proovide, seminaride, etenduste ja oma liikmete ööbimiste tarbeks.

18. Osavõtt Rahvusoperi Estonia nõukogu, Teenistujate Ametiliitude Organisatsiooni (TALO) juhatuse, Kultuuri kutsenõukogu, ning sotsiaalministeeriumi poolt ellu kutsutud

elukestva õppe korraldamise komisjoni, ETUC naiskomisjoni, sotsiaalministeeriumi tervishoiu ja töökeskkonna reformi komisjoni tööst (Riina Viiding).

19. Osavõtt Eesti Teatri Agentuuri nõukogu, Sihtasutuse Eesti Teatri Festival nõukogu ja riigi kultuuripreemiate komisjoni tööst (Ain Lutsepp).